

Integrationspolitik

Anders Berglund

Luleå tekniska universitet

C-uppsats

Samhällskunskap

Institutionen för Industriell ekonomi och samhällsvetenskap

Avdelningen för Samhällsvetenskap

1. INTRODUKTION	2
SYFTE	3
METOD.....	3
MATERIAL	4
KÄLLKRITIK.....	4
BEGREPPET INTEGRATION	5
2. PARTIERNAS SYN PÅ INTEGRATIONSPOLITIK	6
MILJÖPARTIET	6
CENTERPARTIET.....	7
KRISTDEMOKRATERNA	8
FOLKPARTIET.....	9
MODERATERNA.....	12
SOCIALDEMOKRATERNA	13
VÄNSTERPARTIET	15
3. JÄMFÖRELSE AV PARTIERNAS INTEGRATIONSPOLITIK	16
4. INTEGRATIONSPOLITIKENS PROBLEMOMRÅDEN	18
BOSTADSSEGREGATION	18
ARBETSMARKNADEN	21
EXEMPEL PÅ SFI - PROJEKT.....	25
5. PARTIERNAS OCH PROBLEMOMRÅDEN	26
6. DISKUSSION	27
7. SAMMANFATTNING	30
LITTERATURFÖRTECKNING	34

1. Introduktion

Den värld som på senare år har gjort enorma tekniska framsteg har även gjort att nya termer och företeelser vuxit fram, globalisering är en sådan. Globaliseringen ses ofta ur företagets perspektiv i och med att de allt mer agerar på marknader som de bara för några få år sedan inte hade en möjlighet att komma in på. Men globaliseringen för även med sig att folk lättare kan ta sig från punkt A till punkt B utan att avståndet egentligen har någon betydelse. I takt med att människor flyttar på sig, oavsett om det är krig, förföljelse eller rent av viljan att pröva något nytt, innebär det att länderna som de kommer till måste bestämma sig för hur de ska agera för att de nytillkomna ska känna en känsla av tillhörighet.

Invandring till Sverige är inte någon ny företeelse, som exempel går det att räkna upp de valloner som kom från Holland på 1600 – talet (Stadin 1999:155) men även människor från Italien, Tyskland och Österrike som kom på 1950 -60 talen. Denna inflyttning skedde framförallt p.g.a. att industrin saknade resurser i form av arbetare (Lundh & Ohlsson 1994:27). Integrationen då syftade till att assimilera människor d v s skapa människor enligt svenska traditioner och värderingar. Den nuvarande integrationspolitiken bygger mer på att invandrare skall få behålla sina kulturella värderingar och traditioner men ändå bli en del av det svenska samhället.

Kraven på en ökad integration blir allt tydligare ju fler konsekvenser som vi ser att ett utanförskap innebär. Denna känsla av utanförskap kan på sikt leda till svåra konsekvenser, en av de största kanske är att de demokratiska spelreglerna hotas. För en tid sedan gick DO (diskrimineringsombudsmannen) ut med att de raskravaller som dyker upp i USA med jämna mellanrum även kan bli aktuella i Sverige om ingenting görs. Vi är alltså medvetna om att en integration av invandrare är nödvändig men frågan är varför man ibland kan uppleva det som att ingenting händer. De politiska partierna som vi har i Sverige är överens om att integrationen är en viktig del av samhällsutvecklingen, men trots det så verkar det finnas en tröghet i att överföra den bilden till medborgarna. Politikerna tycks i det avseendet ha ett problem att förmedla hur pass viktigt det är. Och vad kanske värre är att inte medborgarna delar politikernas uppfattning om att en ökad integration för med sig en utveckling av samhället som helhet. De faktorer som framförallt förknippas med integrationssvårigheter, arbete, bostad och språket är alla tre viktiga dessutom hänger de ihop. Utan att behärska det nya hemlandets språk är det svårt för att inte säga omöjligt att få ett jobb och utan ett jobb är

det inte lätt att söka sig utanför miljonprogrammets gigantiska betongblock. Men vad är det som skapar dessa problem och hur har de egentligen uppkommit. Ett entydigt svar är inte lätt att ge, faktum är att det finns flera svar.

Integrationsverket kom till 1997 och har till dags dato haft möjlighet att agera i fem år inom integrationspolitikens områden. Titt som tätt blossar dock problem som rör integrationsfrågor upp inom media och inom partipolitiken. Självklart tar det lång tid för en relativt nystartad myndighet att få kontroll över dess funktioner men ligger hela sanningen där. Kanske är samordningen mellan myndigheten och staten så stelbent och byråkratiskt att det kan ta flera år innan resultat börjar märkas. Eller är det så att integrationsprocessen redan är igång utan att den märks?

Syfte

Hur ser de politiska partiernas integrationspolitik ut? Frågan som jag vill ha svar på är om integrationspolitiken överhuvudtaget fungerar eller om de politiska partierna är så oense i frågan att det inte är möjligt att komma överens om vilka åtgärder som behövs. Hur vill de politiska partierna åtgärda följande:

- Invandrarnas svårigheter att få jobb
- Bostadssegregationen
- SFI (svenska för invandrare)

Utifrån integrationsverkets rapport (Rapport integration 2001) vill jag även studera hur problemen kring invandrarnas arbetsmöjligheter och bostadssegregation ser ut. Tanken med detta är att det ska vara möjligt att förklara partiernas integrationspolitik och varför integrationen sker så långsamt, om den nu överhuvudtaget sker.

Metod

Jag har för det första utfört en litteraturstudie av de sju riksdagspartiernas syn på integrationspolitik. Dessutom nyttjar jag mig av en rapport från socialstyrelsen som heter Mångfald, integration, rasism och andra ord från 1999 samt en rapport från integrationsverket som går under benämningen, rapport integration år 2001 för att studera möjligheterna för utlandsfödda svenskar att få jobb och hur bostadssegregationen ser ut.

Material

Till den första delen av uppsatsen som handlar om partiernas integrationspolitik har jag hämtat fakta från respektive partis hemsida. Jag har på hemsidorna sökt på ordet ”integration” och utifrån svaret på sökordet använt mig av resultatet till uppsatsen. Till uppsatsens andra del som främst handlar om invandrares svårigheter att få tillträde till arbetsmarknaden och bostadssegregationen har jag använt mig av Integrationsverkets rapporter som kommer ut årligen. Rapporten som ligger till grund för min studie utkom år 2001. Övrig litteratur som jag nyttjat har jag bedömt som nödvändig för att uppsatsen skall få en samhällsvetenskaplig karaktär och för att jag skall få en inblick i integrationspolitikens stora frågor.

Källkritik

Integration är ett ord som får x antal träffar när sökning sker via Internet. Med andra ord så finns det väldigt mycket litteratur kring det här ämnet. Frågan som jag har måst ställa mig är om mina källor har den relevans för att uppsatsen skall få den vetenskapliga bakgrund och innehåll som krävs på den här nivån. De svenska partiernas integrationspolitik som jag har nyttjat mig av i den första delen av denna rapport är förvisso färgade av partipolitisk propaganda, detta är dock något man får räkna med och ta i beaktning vid en studie som denna. I förordet till nyss nämnda rapport skriver Integrationsverkets generaldirektör Andreas Carlgren att verket har ett uppdrag från regeringen att varje år sammanställa en rapport kring utlandsfödda svenskars situation inom områden som rör t ex bostadssituation och arbetsmarknad (Integrationsverket, Rapport Integration 2001, s 7). Egentligen går det alltså att se rapporten som en informationsbroschyr till människor inom olika befattningar och områden. Som faktagrund använder sig integrationsverket av statistik som de själva tagit fram men de återger även delar från olika forskningsrapporter som rör integrationsfrågor. Ett visst inslag i rapporten kommer från olika journalister som på uppdrag av integrationsverket intervjuat tjänstemän och arbetsförmedlare (Integrationsverket, Rapport Integration 2001, s7). Litteratur som jag har nyttjat till diskussionsavsnittet av denna uppsats är skrivna av etablerade namn inom respektive gebit vilkas arbete jag har bedömt som trovärdiga för att mitt arbete ska få en ökad tillförlitlighet.

Begreppet integration

Vad står ordet integration för egentligen? I dess bredaste betydelse är förklaringen ”förhållandet mellan en helhet och dess delar. Integration sägs vara för handen när delarna står i samklang med helheten” (Socialstyrelsen – rapport 1999-6, s 53). Integrationsbegreppet går att använda sig av när frågan om hur det ska vara möjligt att få EU: s medlemsländer att samarbeta. Men i dess vanligaste betydelse används det som ”den process genom vilka etniska och kulturella minoriteter inlemmas i samhället” (Socialstyrelsen – rapport 1999-6, s 56). Integration eller integrering kan förklaras som ett sorts mellansteg mellan assimilering och segregering. Samtidigt som etniska grupper deltar i deras nya hemlands institutioner och traditioner, försöker de även att bibehålla sina gamla värderingar (Eriksen 2002: 124). De viktigaste områdena kring etniska minoriteters integration handlar främst om ekonomisk integration dvs där minoriteterna har samma möjligheter till arbetsmarknaden som alla andra och därigenom kan stå för sin egen självförsörjning och boendeintegration dvs när bostadssegregation inte existerar (Socialstyrelsen – rapport 1999-6, s 57). Rapporten som jag hämtat den huvudsakliga informationen till detta stycke kan sägas vara ett slags uppslagsbok där det på ett lättfattligt sätt går att finna förklaringar till integrationsbegreppet.

2. Partiernas syn på integrationspolitik

Miljöpartiet

Enligt partiet har det inte funnits några lämpliga strategier att hantera de integrationsfrågorna som dykt upp i samband med att människor från andra länder flytt till Sverige p. g. a. krig och förföljelse. Svenska värderingar och traditioner har setts som det bästa enligt de styrande medan invandrades ursprungliga kulturer ansetts som främmande. Politiken har gått ut på att anpassa till det svenska snarare än att ta till vara.

1997 kom en proposition från den socialdemokratiska regeringen med namnet ”Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrapolitik till integrationspolitik”. Miljöpartiet stod bakom propositionen som idé. Däremot trodde man inte att ett särskilt integrationsverk skulle leda till ökad integration. Man menade att vägen istället skulle gå via myndigheter, stat, landsting, kommuner osv men även att ansvaret för en ökad integration ligger på invandrarna själva. Miljöpartiet ser integrationen som en process. I denna process finns det ett antal byggstenar som är nödvändiga för att den ska lyckas. De viktigaste byggstenarna är bostäder, språket och arbete.

En stor del av integrationen handlar om var någonstans man bor. De segregerade områdena i vårt samhälle är många och bidrar till att skapa en vi och dom mentalitet som i sin tur minskar möjligheterna till en bra integration. Mp anser att invandrare själva ska få besluta om i vilken ort de vill bo på men även få inneha rätten att flytta. Samhället ska få ge rekommendationer som dock inte på något sätt ska vara tvingande. Partiet ser därför att det är viktigt att hyresrätter byggs på sådana orter där invandrare i nuläget inte tas emot.

Svenskundervisning skall ske så tidigt som möjligt. Något som miljöpartiet anser är värt att sträva efter är att undervisning sker i form av t ex arbetspraktik och inte uteslutande av skolbänken. Där har kommunerna en viktig uppgift att tillsammans med arbetsförmedlingen skapa sådana praktikplatser. Miljöpartiet är noga med att påpeka att språkundervisning inte på något sätt får sammanknippas med bestraffningar om invandraren inte lyckas med sin inläring. De skriver i sin rapport om integrationspolitik att ”man måste vara medveten om att en del äldre invandrare kanske aldrig kommer att lära sig det svenska språket”. Viktigt är även att barn med invandrabakgrund ska få möjlighet att lära sig det språk som talas i deras familj, den sk hemspråksundervisningen.

Partiet menar på att det är väldigt viktigt att invandrare som kommer till Sverige får ett arbete. Ett arbete ökar möjligheterna till integration på ett betydande sätt då möjligheten att agera med andra människor ökar. En översyn av hur man ska tillvarata invandrares utbildningar som de fått i sitt hemland fyller även en viktig funktion. För att nå en ökad integration är pengar ett nyckelord. Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) måste få en större budget, men även studievägledare och arbetsförmedlare med kunskap om andra kulturer är nödvändiga.

(http://www.mp.se/templates/template_83.asp?number=30188)

Centerpartiet

Centerns menar att integrationsarbetet skall vara en del i alla samhällsområden. För att komma vidare med frågorna krävs det även att människor i vårt samhälle är öppna mot varandra samt att synen på förändring inte ska vara något negativt. Partiet anser att ett heterogent samhälle är något att sträva efter p.g.a. dess förmåga att utvecklas.

Partiets syn på boendet som en del av integrationspolitiken grundar sig till stor del på att invandrare har det svårt att förändra sin bostadssituation. När man kommer till ett nytt land kan det vara en fördel att ha nära till släktingar och landsmän, men viljan att efter ett tag bryta detta förhållande kan växa sig starkare. Att förändra sin bostadssituation för en invandrare är inte helt lätt p.g.a. att man inte bott så länge i sitt nya hemland har man inte heller stått i de bostadsköer som finns tillgängliga. Det förekommer även diskriminering från hyresvärdar som inte alltid är benägna att ta emot invandrare och deras familjer. För att råda bot på detta anser centerpartiet att bostadspolitiken måste förändras så att det blir möjligt att skapa ett mer blandat boende. Marknadshyror och bildande av bostadsrättsföreningar ses som exempel för att uppnå detta.

Partiet ser skolan som en viktig del i att förmedla svenskan som nytt språk till invandrare.

Stödet ska vara så stort att en elev kan gå ut grundskolan med fullständiga betyg.

Hemspråksundervisning ska bara vara till för elever som är svaga i vissa ämnen för att på så sätt få godkänt. Centern menar att det är kunskapen, inte antalet skolår, som ska avgöra när skolan kan anses avslutad.

Som centerpartiet ser det är ett jobb det bästa sättet för en invandrare att integreras i det svenska samhället. Enligt en trappstegsmodell i fyra nivåer vill man visa hur det ska fungera från ankomst till Sverige och till dess att personen är integrerad i samhället. Den viktigaste åtgärden i steg ett är att personen ska få möjlighet till någon form av sysselsättning. Steg två innebär att svenskundervisning ska varvas med sysselsättning. En tanke är att upprätta någon form av kommunala jobbpooler. När personen tar steget upp till nivå tre ska han/hon vara förberedd att söka jobb som motsvarar utbildning och kunskap, om detta inte lyckas med en gång skall den kommunala jobbpoolen kunna erbjuda sysselsättning. I och med att personen kliver upp på det sista steget är meningen att han/hon är integrerad i det svenska samhället. Centerpartiet menar att dagens långa handläggningstider gällande uppehållstillstånd måste kortas ner avsevärt. Människor löper annars risk att passiveras så att en integration blir betydligt svårare än vad den är i dag. Att invandrare får bidrag för att klara sitt uppehälle har genom åren vållat stora debatter. För att människor inte skall kunna utnyttja systemet menar centerpartiet att kommunerna ska kunna ställa krav på motprestationer. En sänkning av bidragen ska vara möjlig om personen i fråga inte vill ta exempelvis praktikplats. De är dock noga med att påpeka att detta även ska gälla för en svensk som går på socialbidrag d v s lika för alla. (<http://www.centerpartiet.se/templates/Infosida.asp?id=2037>)

Kristdemokraterna

Kristdemokraternas syn på integration har sin utgångspunkt i värderingar kring den egna kulturen men även värdesätter och respekterar andra kulturer finns det en bra grund att bygga vidare på vad gäller integration. Även om kristdemokraterna predikar för den kristna etiken så anser de att andra ska få ha rätt att utöva vilken religion de vill. De mycket noga med att påpeka att integration inte är lika med assimilation.

Partiet menar att vägen till ökad integration blir betydligt rakare om invandrare får en ordentlig chans att lära sig det svenska språket. För att utveckla det hela säger de att svenskundervisning är en bra investering inte bara för den enskilde utan även för hela samhället. Kristdemokraterna har arbetat för att göra svenska för invandrare (sfi) mer flexibelt så att man t e x kan lägga upp individuella kursplaner i Svenska. Eftersom språket är en så viktig del för att komma ut på arbetsmarknaden menar kd att man ska samordna sfi med arbetsmarknadspolitiska program. Detta skulle inte bara underlätta för invandraren att lära sig det svenska språket utan även bli en inkörsport till arbetslivet. Även om det är viktigt att lära

sig det nya hemlandets språk anser kristdemokraterna att det är av betydelse att invandrare får möjligheten att behålla sitt modersmål i form av hemspråksundervisning. Man menar att det är positivt för den enskilde men även för samhället i stort då behovet av t ex tolkar finns.

Den ökande bostadssegregationen vill kd motverka genom att skapa ett mer blandat boende. Bostadsområden ska bestå av hyresrätter, bostadsrätter och villor. Regeringen måste därför göra det lättare för människor att bilda en bostadsrättsförening så att en större blandning kan ske. Om människor får en bild av ett område som otryggt skapas det även integrationssvårigheter, brottsförebyggande åtgärder måste därför få en större del i stadsplaneringen som kommunerna ska upprätta. Kristdemokraterna anser det viktigt att invandrare gör rätt val från början när det gäller val av bostadsort. Ingen myndighet skall dock ha rätt att placera ut nyanlända utan det ska vara upp till varje enskild att välja. Information om förhållandena i den tänkta bostadsorten ska ges så att valet blir så bra som möjligt. Ett förslag från kristdemokraterna gör gällande att de överenskommelser som idag sker mellan stat och kommuner om var asylsökande ska placeras bör slopas. Istället ska en sk utvecklingspeng följa med individen där han/hon enligt egen vilja och budget ges ett större ansvar.

Enligt Kristdemokraterna är den viktigaste integrationsfaktorn ett arbete. Som åtgärder till att invandrare lättare ska komma ut på arbetsmarknaden föreslår partiet bl a skattelättnader för hushållstjänster, förenklingar i att starta eget, förändringar i arbetsrätten samt att erbjuda människor speciella lärlings och praktikplatser. För att motverka diskriminering av invandrare på arbetsförmedlingar följer kristdemokraterna den redan inslagna vägen att diskrimineringsombudsmannen (DO) arbetar med arbetsmarknadsverket för att säkerställa att sådant inte förekommer. (http://www.kristdemokrat.se/print.asp?Article_id=2732)

Folkpartiet

Folkpartiet skriver i sin rapport ”en ny integrationspolitik” att den invandring som skett till Sverige under senare delen av 1900 – talet har lett till både positiva och negativa sidor. Ändå menar de att integrationspolitiken får ses som ett misslyckande, Sverige anser de är ett uppdelat land. Folkpartiet menar att den ”ta hand om” modellen som praktiserats i vårt land inte på något sätt förbättrar integrationen. Tvärtom menar de att den ”bygger i mångt och mycket på grova generaliseringar och ett illa dolt förakt mot de som söker sig till oss”

(<http://www.folkpartiet.se/fp/pdf/integrationspolitik.pdf> : s. 7). Som ett exempel tar fp undervisningen i svenska. Att para ihop en hjärnkirurg och en analfabet i samma klass skapar redan där en form av generalisering som inte är bra. Folkpartiets ”ordspråk” när det gäller att nå fram till en lyckad integrationspolitik är ”Du ska bestämma”, innebörden av den devisen är att människor ska få ta makten över sina egna liv och skapa sin egen framtid.

För att ”du ska bestämma” mottot ska bli verklighet är ett arbete den viktigaste faktorn. Folkpartiet menar att om integrationen ska lyckas så är det absolut nödvändigt att jobb finns tillgängliga. Receptet för en till en ökad integration genom att fler får ett arbete är att arbetsmarknaden måste utökas. Det är framförallt inom service och tjänstesektorn som den breddningen kan ske. Enligt folkpartiets rapport finns det en stor efterfrågan på sk hushållsnära tjänster. Det som hindrar denna relativt nya arbetsform är enligt fp det skattetryck som Sverige har. Genom företagandet går den väg som möjliggör att fler människor får tillträde till arbetsmarknaden anser folkpartiet. Om regler, avgifter och skatter skulle förenklas och sänkas leder detta till att fler ser ett eget företag som en väg ut ur utanförskapet. Om fler företag startar bidrar detta till att fler människor måste anställas.

En bidragande orsak till att integrationen inte är så hög som den borde vara är de långa handläggningstiderna. Folkpartiet menar att ingen ska behöva vänta mer än 6 månader på ett besked om de ska få stanna eller ej. Redan vid ankomsten till Sverige hamnar de flesta i ett bidragsberoende som spär på utanförskapet. Partiet ser att bidragsberoendet är nödvändigt att bryta om integration ska vara möjlig. I sin rapport skriver de att det är lätt att vänja sig vid att bli försörjd av andra. Som en åtgärd mot detta system har Folkpartiet antagit tesen ”jobb istället för bidrag”. I grund och botten menar de att socialbidragen måste ändras så att det skall vara lönt att jobba. Ytterligare en åtgärd till att minska bidragsberoendet är att införa en jobbgaranti. Jobbgarantin går ut på att bemannings- och uthyrningsföretag startar bemanningspooler så att människor får tillgång till ett första jobb. Syftet är att individen så småningom ska få ett arbete på den öppna arbetsmarknaden. Om någon inte vill delta i bemanningspoolen ska detta leda till att ersättningen från socialtjänsten tas bort och ersätts med en lägre. Som folkpartiet ser det är steget till en jobbgaranti även ett steg till ökad valfrihet för individen. Denne kan söka sig till en mängd olika aktörer istället för som idag, en enda.

En förändring av arbetsrätten ser folkpartiet som nödvändig för en ökad integration. De anser att dagens arbetsrätt gör det svårt för en arbetsgivare att chansa när man ska anställa. Tveksamheter kring utbildningsgrad och kunskap hos en individ med invandrabakgrund gör att man istället väljer en svenskfödd då arbetsgivaren har större kunskap kring dennes bakgrund. Efter 6 månaders provanställning måste arbetsgivaren enligt dagens arbetsrätt fastanställa och detta gör enligt folkpartiet att arbetsgivaren inte vågar chansa. En utökning till 12 månaders provanställning skulle leda till att företag vågar prova mer okända kort.

Inom media har det, enligt folkpartiet, på senare tid dykt upp reportage som vill visa på de svårigheter som utländska akademiker har när de söker jobb. Folkpartiet menar att den validering av utländska kunskaper som idag är fallet inte leder till några större förbättringar. Som exempel på hur det skulle kunna gå till är att enligt fransk förebild anordna en form av tävlingar, där akademiker kan gå från en kunskapsgren till en annan om bra resultat nås. Genom dessa tester skall det vara möjligt att kontrollera vilka möjligheter en invandrare har att klara av det tänkta yrket.

Folkpartiet betonar att språket är en viktig del för att nå en ökad integration. Istället för att invandrare läser svenska för invandrare (sfi) under ett till ett och ett halvt år bör man nå därefter att arbetspraktik varvas med svenskundervisning. En förnyelse av sfi är även det nödvändig. I nuläget sköts den nästan uteslutande i kommunal regi. Partiet anser att om det fanns privata alternativ skulle detta förbättra kvaliteten på undervisningen. Invandrare ska under eget ansvar få välja vilken anordnare av svenskundervisning de vill.

Modersmålsundervisning menar folkpartiet är viktig att behålla eftersom den är en så viktig del i förståelsen av ens ursprungliga kultur. Däremot skall undervisning ske utanför schemalagd tid. Anledningen är att den annars riskerar att ta tid från andra ämnen. Återigen handlar det om att individen själv ska få bestämma. Som i det här fallet hur viktig ens modersmål är och utifrån det prioritera.

Att invandrare bosätter sig i samma område tycker folkpartiet inte är något problem. De menar att detta snarare är något naturligt att söka sig till områden där närheten till landsmän och släktingar finns. Problemet ligger snarare i att det är svårt för invandrare att ta sig ifrån dessa områden. Grundtanken är att alla efter eget tycke och val ska få välja bostadsort, men de påpekar även att det inte behöver uppstå en lika fördelning mellan gamla och nya svenska i alla områden. För att kunna bryta segregationen är det ur fp: s synvinkel viktigt att individer

har möjlighet att äga sin bostad. De möten som uppstår mellan individer när en ökad blandning av upplåtelseformer blir fallet bidrar till ökad integration menar folkpartiet. Den bostadsbrist som finns inom vissa delar av landet är nödvändig att bygga bort eftersom den skapar segregation som leder till men även är grunden till att integrationen inte lyckas.

(<http://www.folkpartiet.se/fp/pdf/integrationspolitik.pdf>)

Moderaterna

Moderaterna har i sin integrationspolitik utvecklat ett handlingsprogram där grundidén är att människor ska kunna växa av egen kraft. Själva programmet innehåller konkreta förslag som ska vända utvecklingen från ett segregerat samhälle. Citatet nedan från moderaternas hemsida säger följande:

- ”Tillfälligt arbetstillstånd ska automatiskt ges till den som söker asyl.
- Om en individ har socialbidrag skall man i större utsträckning åläggas att delta i exempelvis praktikplatser som ökar kompetensen. Istället för att få ett bidrag skall det utformas mer som ett lån.
- Kvaliteten vad gäller sfi utbildning ska skärpas. Tanken är att invandrare skall kunna välja vilken anordnare av kurser de vill söka sig till. En sk sfi – check där beloppet är behovsprövat möjliggör att individen får undervisning utifrån sin förutsättning.
- Om medborgarskap ska bli aktuellt måste kunskaperna i svenska vara av normal karaktär. Kunskaper kring hur det svenska samhället är uppbyggt måste även ingå i grundkunskaperna. Moderaterna ser även att någon form av läsförståelseprov införs. Vidare menar de att det ska vara möjligt att ta tillbaka ett svenskt medborgarskap om en individ har fått det genom att uppge falska personuppgifter eller bryter mot det svenska rättssamhället.” (<http://www.moderat.se/includes/print.asp?ArtID=2747>)

Att själv kunna stå för sin egen försörjning fyller en viktig funktion i moderaternas integrationspolitik. Enligt moderaterna skulle en omfördelning av resurserna, i det här fallet skatte- och bidragssystemet, göra så att människor känner att det lönar sig att arbeta.

En känsla av utanförskap är grunden för att integrationen inte lyckas. Moderaterna anser att om det finns en bra skola, fungerande rättsstat tillsammans med en levande arbets- och bostadsmarknad behöver ingen människa uppleva detta utanförskap. Problemet som de ser det

är att människor upplever att det inte finns någon utväg för dem.

(<http://www.moderat.se/includes/print.asp?ArtID=2747>)

Socialdemokraterna

I inledningen till socialdemokraternas integrationsrapport anger de en rad faktorer om arbetet med densamma ska lyckas. Faktorer som kraften hos den enskilda individen, samhällets attityd till mångfald, men även att människor ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett var man kommer ifrån och vad man gjort tidigare. Socialdemokraterna är medvetna om att samhället inte kommit dit än och för att diskrimineringen ska upphöra och integrationen ska öka krävs inte bara insatser från invandrarna själva utan även från ”gammelsvenskarna”. Partiets integrationspolitik syftar inte till att göra alla lika utan att istället se människor som medlemmar i det samhälle som de lever i. Individen ska sedan själv få ta ställning till huruvida han/hon är en grek, cypriot, skåning etc. Socialdemokraterna menar att integrationsarbetet har de arbetat för en längre tid. Då var det fråga om rättvisa och jämlikhet när det gällde utbildning, idag gäller det integration för de invandrare som kommer till Sverige för att skapa sig en framtid.

Kapitel 3 i socialdemokraternas integrationsrapport har rubriken ”Mångfald – en tillgång i arbetslivet”, men hur vill partiet uppnå detta? Framför allt vill de komma ifrån de kortsiktiga projekt som på senare tid varit populära. Istället vill de gå in för en mer långsiktig omfördelningspolitik. Denna politik skall till stor del ligga på kommunerna som för att få ta del av statligt stöd kunna visa på att det jobbas aktivt för social och etnisk segregation. För att få bukt med arbetslösheten i särskilt utsatta stadsdelar menar partiet att samarbetet mellan de olika aktörerna t ex, offentliga sektorn, arbetsmarknadens parter och utbildningsinstitutioner måste öka och bli ett mer naturligt tillstånd. Viktigt är även att samordningen mellan olika förvaltningar t ex, försäkringskassan och socialtjänst blir bättre. Människor som söker sig till dessa förvaltningar har upplevt att de skickas runt utan att egentligen bli hjälpta. Anledningen, enligt socialdemokraterna, är att man är rädda att ”blanda pengar” från respektive konton. Ett större gemensamt ansvar samt ett mer förutsättningslöst arbetssätt tros vara medicinen för att råda bot på detta. Den brist på arbetskraft som idag finns inom vissa yrken och som i framtiden kommer att öka ska enligt partiet delvis åtgärdas genom riktade utbildningar i utsatta bostadsområden. Socialdemokraterna ser det även som viktigt att arbetsmarknadspolitiken kan bryta den etniska segregation som förekommer på arbetsplatser med hjälp av utbildning

och information. Risken, som redan är ett faktum, är att människor som kommer från andra länder hamnar i sk invandraryrken. Något som partiet menar på är väldigt viktigt är att på arbetsplatser med mer än 10 anställda skall det finnas mångfaldsplaner eller liknande. Detta som ett sätt att motverka diskriminering, trakasserier och för att se till att det finns mångfald bland de anställda. I sin rapport skriver socialdemokraterna att utomnordiska medborgare är en prioriterad grupp i arbetsmarknadspolitiken. Termen utomnordiska bör däremot ändras till utrikesfödda för att få fram alla som ingår i gruppen. Siffror från rapporten visar att utomnordiska medborgare utgör 30 % av alla utrikesfödda. Detta gör att 70% av de utrikesfödda försvinner från prioriteringslistan för arbetsmarknadspolitiken.

Det socialbidrag som nyanlända invandrare tidigare fått med automatik vill socialdemokraterna ersätta med en obligatorisk introduktionsersättning. Partiet menar att samhället ska kunna ställa krav på nyanlända att de måste ta del av en basintroduktion för att få ersättning. Socialdemokraterna anser att en översyn av svenska för invandrare (sfi) är nödvändig. I översynen ingår ett ökat kvalitetskrav samt krav på resultat, individ och arbetslivsanpassning. Partiet menar att sfi måste bli mer av en inkörsport till arbetslivet än vad som nu är fallet. Detta kan ske genom en arbetsplatspraktik, där man inte bara får lära sig språket utan även får en inblick i arbetslivet. För att komma tillrätta med det slöseri av arbetskraft som är fallet när invandrade människor med akademiskt ursprung jobbar med andra uppgifter vill socialdemokraterna införa en central funktion (myndighet) som ska bedöma och validera annan utbildning eller erfarenhet så att slöseriet upphör. Partiet anser även att det språkkrav i engelska som krävs för högskolestudier hindrar invandrare att komma ut i arbetslivet. Enligt socialdemokraterna är det inte alltid så att det framtida jobbet kommer att kräva engelska som del av arbetet.

Barn och ungdomar som kommer från ett annat land ska ha möjlighet att läsa sitt modersmål. Partiet menar att flerspråkigheten är en resurs som måste tas tillvara. Utbildningen i hemspråket måste dock förbättras och samtidigt värdesättas betydligt mer än vad som är fallet idag. Det krav som idag finns att det måste finnas minst fem elever som vill ha undervisning i sitt hemspråk och tillgänglig lärarkompetens om kommunen ska anordna undervisning anser socialdemokraterna måste bort. Samtidigt som partiet tycker att modersmålet är viktigt menar de även att svenskans ställning som grundspråk måste tas i beaktning. Därför ser partiet att ett inrättande av ett nationellt språkinstitut som väsentligt. Institutets uppgift ska vara att forska kring språkfrågor både vad gäller svenskan och de andra språk som kommit till Sverige.

För att komma tillrätta med bostadssegregationen har socialdemokraterna en rad förslag. Att flytta ut myndigheter och utbildningsinstitutioner till utsatta områden ses som ett sätt att motverka detta. Men för att företag skall vilja flytta ut verksamheter till områden som är utsatta för segregation krävs att det finns bra service samt en bra infrastruktur. Enligt partiet är det stat och kommun som ska se till att sådant finns och fungerar. Invandrare som blir nekade lägenheter av hyresvärdar i diskriminerande syfte måste förhindras. Med aktiva bostadsförmedlingar samtidigt som en ändring av nuvarande lagstiftning sker kan detta motverkas. Allmännyttan måste enligt partiet förstärkas, hyresgäster ska få möjlighet till ökat inflytande. Men det ska även vara möjligt att som hyresgäst bli delägare i allmännyttan. Tanken är att en del av hyran blir ett delägarkapital. För att motverka segregation har kommunerna ett viktigt verktyg enligt socialdemokraterna. De kan med hjälp av detaljplaner reglera vilka upplåtelseformer som ska byggas. Enligt partiet måste detta användas mera aktivt för att förhindra segregation. (<http://www.socialdemokraterna.se>) (sökord: integrationspolitisktprogram)

Vänsterpartiet

Vänsterpartiets rapport kring integrationspolitik skiljer sig något från de övriga partiernas på den punkten att de inte har någon integrationspolitik. Hur integration skapas beror på vad man väljer att lägga in i begreppet. För att motverka det segregerade samhället måste politiken gå ut på att motverka klassamhället, ta tillvara kvinnors mänskliga rättigheter och stå som motpart till diskriminering, främlingsfientlighet och rasism menar vänsterpartiet. I sitt material lyfter dock partiet fram några viktiga punkter för att uppnå ökad integration.

(Följande punkter i citatform är hämtat från vänsterpartiets hemsida)

- ”Allas rätt till utbildning”
- ”Allas rätt till arbete med lön att leva på ”
- ”Rätt till individanpassad sfi”
- ”Rätt till politiskt inflytande och rätt att rösta i alla allmänna val enligt reglerna för kommunvalen”
- ”En aktiv social bostadspolitik”
- ”Kraftigt skärpt lagstiftning mot diskriminering”
- ”Nolltolerans mot främlingsfientlighet och rasism” (<http://www.vansterpartiet.se>)

Huvudresonemanget kring hur en ökad integration ska uppnås rör sig kring att det krävs full sysselsättning för alla. Ingen ska behöva hamna utanför arbetsmarknaden, oavsett om det handlar om invandrare, kvinnor eller långtidssjukskrivna. (<http://www.vansterpartiet.se/cs-media/up/uploads/000008255/integ.pdf>)

3. Jämförelse av partiernas integrationspolitik

Det första som slår en betraktare av partiernas integrationspolitik är hur mycket eller lite dessa innehåller. Medan folkpartiet och socialdemokrater har ca 20 – 25 sidor så har moderaterna endast ca 1 1/2 sida. Övriga partier ligger på ca 6 – 10 sidor. I och för sig behöver detta faktum inte betyda att ju fler sidor desto bättre material. Men en tolkning som automatiskt blir fallet, åtminstone för mig, är hur partierna prioriterar integrationspolitiken om de endast lyckas plita ner densamma på knappt två sidor. Vänsterpartiet lyckas även de skriva sina åsikter på en sida. Resterande fem sidor ägnar de sig åt att rikta kritik mot övriga partiers politik. Enligt min mening kanske det är mer konstruktivt att komma med mer konkreta förslag.

Det är framförallt inom tre områden som partierna anser att nyckeln till ökad integration ligger, arbete, bostad och språket, utöver dessa finns även rasismen som ett element som bör motverkas om integrationen ska bli bättre. Jag har i min analys av partiernas integrationspolitik tittat närmare på de tre huvudområdena och det är kring dessa som sammanfattningen görs.

Alla partier anger att arbete är den största faktorn om integrationen överhuvudtaget ska lyckas. Har invandrarna möjlighet till att skaffa sig en egen försörjning minskar risken att känna av utanförskapets konsekvenser. Däremot skiljer de sig i hur detta skall uppnås, det är inga problem att se skillnader mellan vänster och höger politik. Centerpartiet och folkpartiet vill skapa en form av kommunala jobbpooler där invandrare ska få en möjlighet att arbeta. Folkpartiet och kristdemokraterna menar även att arbetsrätten måste förändras om invandrare ska få en ärlig chans till ett arbete. T ex anser folkpartiet att provanställning ska förlängas från dagens sex månader till tolv månader. Detta menar de skulle få arbetsgivare att våga provanställa invandrare. Högerpartierna lyfter även fram förenklingar i att starta eget,

skattelättnader för hushållstjänster osv. Socialdemokraternas lösning till att ge invandrarna ökat tillträde till arbetsmarknaden ligger i riktade utbildningar i vissa utsatta områden. Det är framförallt staten som måste förbättra sin kontroll över myndigheterna och även se till att rätt åtgärder görs. Vänsterpartiets grundidé i sin integrationspolitik är att om integration ska bli verklighet i dess rätta bemärkelse krävs en politik som innebär arbete åt alla. Även om det är invandrare som står för de högsta arbetslöshetssiffrorna så är det viktigt att även t ex människor som gått sjukskrivna en längre tid och handikappade får tillgång till arbetsmarknaden även när lågkonjunkturer dyker upp.

Eventuella skillnader mellan höger och vänster syns också när problemet med bostadssegregation dyker upp i respektive integrationspolitik. Partierna till höger menar att en ökad blandning av upplåtelseformerna skulle göra att segregationen minskar. Om människor får möjlighet att äga sina bostäder blir de mer benägna att vara rädd om dessa menar partierna. Som enda parti på högersidan anser folkpartiet att det egentligen inte är något problem att invandrare väljer att bosätta sig i samma områden som sina landsmän. Problemet enligt folkpartiet är att det är svårt att bryta sig lös från dessa, detta beror till stor del på diskriminerande hyresvärdar samt att invandrare i regel inte hunnit stå i någon bostadskö. Enligt klassisk högerpolitik är det alltså den fria marknadens funktioner som ska säkerställa att boendesegregationen minskar. Socialdemokraterna som får stå som det mer vänsterorienterade partiet menar att allmännyttan måste förstärkas samtidigt som hyresgästernas makt också måste öka. Även kommunerna har enligt socialdemokraterna ett åtagande. Med hjälp av detaljplaner kan de reglera vilka upplåtelseformer som ska byggas och bör i och med detta ta ett större ansvar.

Svenska för invandrare är någonting som partierna anser är nödvändigt att förändra. Moderaterna anför en striktare hållning och menar att någon form av kunskapsprov bör införas för att medborgarskap skall fås. Folkpartiet intar ett något ”snällare” krav, de menar att ”i princip ska acceptabla kunskaper i svenska vare en förutsättning för medborgarskap”. Intressant är att flertalet av partierna tycker att sfi ska kopplas ihop med någon form av arbetspraktik, detta för att underlätta inlärning av svenska och för att invandraren ska få möjlighet till att se hur den svenska arbetsmarknaden ser ut.

4. Integrationspolitikens problemområden

Bostadssegregation

För att integrationspolitiken skall få sitt genombrott är det framförallt inom två områden som åtgärder bör ske, bostadssegregationen och arbetsmarknaden för invandrare. Ordet bostadssegregation är oerhört laddat. Tankarna leder iväg till miljonprogrammets betongkomplex som alltför ofta förknippas med hög brottslighet och sociala problem. Frågorna som är viktiga att ställa är hur denna situation uppkom och hur ser egentligen dagens bostadssegregation ut. Först av allt är dock en förklaring av miljonprogrammet på sin plats.

Miljonprogrammet var ett projekt som Sveriges dåvarande statsminister Tage Erlander låg bakom. Projektet syftade till att bygga bort den enorma bostadsbrist som fanns i Sverige. Med hjälp av hyreslägenheter utanför de större städerna skulle människor få en bostad med bra standard och till rimliga hyror. Något som ofta glöms bort när miljonprogrammet kommer upp till diskussion är att även småhusbyggandet var en del av programmet. Staten gick in och subventionerade byggandet för att även människor med låga inkomster skulle ha råd att bo i hus (Larsson 1999: 306).

I samband med lågkonjunkturen i början av 1990 – talet skedde även ett antal händelser som kom att spä på den utveckling av bostadssegregation som egentligen skett ända sedan början på 1900 – talet. Med anledning av Sveriges ekonomiska läge såg sig staten tvingade att förändra bl a bostadspolitiken. Förändringen tog sig uttryck i försämrade subventioner, allmännyttan som i många år fungerat som en instans där människor var garanterade lägenheter till rimliga hyror såldes ut samt att många kommuner även lade ner sina bostadsförmedlingar (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 141). Liksom IT – branschens krasch i slutet av 1990 – talet upplevde fastighetsbranschen något liknande. Fastigheter som varit värderade till miljontals kronor förlorade drastiskt i värde. Parallellt med dessa händelser inträffade krisen på Balkan som fick till följd att en stor mängd människor flydde från sitt hemland för att i Sverige få trygghet. En del i förklaringen av förändringarna på bostadsmarknaden ligger antagligen i att Sverige vid den tidpunkten styrdes av en högerregering. Viktigt att påpeka är att jag lägger någon skuld på just dem men förändringar av just den sorten ligger i linje med deras politik kring att marknaden intar en särställning när det gäller hur samhället ska skötas. Det är inte så enkelt att bara se till politiska beslut.

Bostadssegregation handlar även om bostadsföretagens agerande som många gånger lett till ökad segregation (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 141).

Var någonstans människor väljer att bo säger en del om deras inkomster och vilken typ av arbete de bedriver. Utifrån detta konstaterande finns det två sorter av segregation, frivillig segregering där människor med hög inkomst bosätter sig och ofrivillig segregering vilket oftast drabbar invandrare. Just ofrivilligheten tar sig uttryck i att det är svårt att ta sig ifrån de områden som förknippas med bostadssegregation pga diskriminerande hyresvärdar. Kring resonemanget om frivillig och ofrivillig segregering är det viktigt att få fram att invandrare väljer att bosätta sig i vissa områden. I regel finns det ett nätverk av släkt och vänner som uppväger segregeringens avigsidor (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 152). På samma sätt som staten med sin tidiga invandrapolitik ”klumpade” ihop invandrare till en homogen grupp så är det lätt att göra samma misstag kring segregeringen i förorter. Sanningen är snarare den att det i dessa områden förekommer en mängd olika nationaliteter och språk. Den stora mängd av nationaliteter som finns gör även sitt avtryck på genomströmningen i dessa områden. Svenska eller infödda bor oftast i miljonprogrammets förorter en kort tid i regel tills de fått en annan bostad i ett ”bättre” område. Folk från andra länder flyttar i regel bara till en ny adress i ett likartat område (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 151). Det finns även skillnader i de olika invandrargrupperna när det gäller boende. Finländarna som kom till Sverige i samband med arbetskraftsinvandringarna valde att bosätta sig i samma område som andra finländare. Detta till stor del för att de kom från samma klass, nämligen arbetarklassen. Chilenare bosatte sig på samma ställe som sina landsmän att de ville undgå den försvenskning som kunde bli fallet om de bosatte sig i andra områden. Intressant när det gäller människorna från Chile är att de hade olika bakgrunder t ex partitillhörighet och utbildningsgrad ändå valde de att bosätta sig nära varandra för att stå emot den försvenskning som var så skrämmande. Flyktingar från Iran har tvärt emot chilenare oftast önskat att bli en del av Sverige. Med ett ursprung i medelklass har de velat nå samma position i Sverige. Dock blev de i regel hänvisade till invandratäta områden och besvikelsen blev stor (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 152).

Det är framförallt i Sveriges tre största städer Stockholm, Göteborg och Malmö bostadssegregationen är ett tilltagande problem. Självklart förekommer det även på andra orter men det framträder med extra tydlighet just här. Segregationen märks tydligast där bostadsbeståndet består av exempelvis hyreslägenheter men den finns även där småhus och

bostadsrätter dominerar beståndet (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 152). I samband med den högkonjunktur som Sverige upplevt på senare år har människor fått mer pengar att röra sig med. Detta märks även på bostadsmarknaden. Priserna på villor och bostadsrätter har skjutit iväg med raketfart. Men områden där inkomsten är hög har även blivit fler. Samtidigt syns tendenser att områden där inkomsten har blivit lägre också ökar. Det förekommer med all tydlighet att segregationen bland höginkomsttagare ökar. Speciellt för dessa områden är att den mångfald som finns i andra områden inte existerar här överhuvudtaget (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 153). Tyvärr kommer inte den här sidan av segregationen fram med samma tydlighet. Men faktum är att detta är en minst lika allvarlig form. Risken finns att vi går mot ett samhälle där sk gated communities blir en realitet. Denna form av bostadsområden som har sitt ursprung i USA har grindvakter som släpper in de boende med andra ord en hög säkerhet. Inkomsten för de boende är också väldigt hög så det är i högsta grad ett segregerat område vi talar om. Skapandet av dessa områden kan tyda på att samhället blir ett alltmer vi och dom samhälle. Något som definitivt inte är till förde när integrationsfrågor blir mer och mer aktuella.

Är det skillnader mellan stora och små städer i fråga om bostadssegregation? Studier visar på att segregationen finns överallt men konsekvenserna blir andra. Den segregering som förekommer på större orter blir betydligt värre. Det är inte bara skillnader i boendet även serviceinstitutioner och skolväsendet drabbas. Barn som påbörjar sin skolgång placeras i skolor där de är bosatta. Detta får till följd att även skolorna blir etniskt segregerade. På mindre orter blir detta inte fallet, eftersom skolorna är färre så blandas ett större antal elever från en mängd olika bostadsområden (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 159).

Något som bostadssegregationen för med sig är att infödda svenskar knappt existerar i utsatta områden. De har i regel kunnat göra en bostadskarriär som har grund i att de lyckats få ett jobb. Problemet här är att invandrare som bor kvar inte lyckas lära sig svenskan som vardagsspråk när det inte finns någon infödd att tala med. Utifrån var någonstans man bor blir man även bedömd, detta ställer till problem när utlandsfödda söker jobb. Arbetsgivare kanske har förutfattade meningar om bostadsområdet som inte är till någon fördel vid en jobbansökan.

Arbetsmarknaden

Sverige har sedan andra världskrigets slut genomgått en ekonomisk uppgång. Trots att det har funnits perioder av lågkonjunkturer som drabbat både rik och fattig har det svenska folket fått uppleva en allt högre välfärd. Grunden till välfärden ligger i att människor har ett arbete att gå till där de kan få sin inkomst. En del av inkomsten går till skatter som gör att samhällsekonomin ökar. Problemet blir dock när människor befinner sig utanför arbetsmarknaden. Inte nog med deras utanförskap växer även statens skatteinkomster minskar som i slutändan leder till minskad välfärd. Arbetslösheten har i högre grad än någon annan grupp i samhället drabbat individer med utländsk härkomst. Detta är dock inte någon bortglömd grupp, åtminstone inte från politikernas sida. Enligt ett riksdagsbeslut från år 1998 gällande integrationspolitiken ska arbetsmarknadspolitiken se till så att alla, oavsett ursprung, har möjlighet att få tillträde till densamma (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 81).

Hur många utlandsfödda är det som egentligen står utanför arbetsmarknaden? Statistik från år 2000 visar att det är 13 % av de utlandsfödda som är arbetslösa. Procentsatsen för de infödda svenskarna är 3 % (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 84). Här talar vi alltså om skillnader på 10 %. Något som blir allt tydligare vid en genomgång av statistik som finns tillhands är att det även skiljer i arbetslöshet beroende på vilket ursprungsland som invandraren ifråga kommer ifrån. Människor från afrikanska och asiatiska länder är i större utsträckning arbetslösa än övriga utlandsfödda grupper. Intressant är även hur negativa siffror vänds till något mer positiva som följande exempel visar. kriget på Balkan invandrade en stor mängd människor från forna Jugoslavien till Sverige. Till en början hade de en väldigt hög arbetslöshet. Denna har dock med åren haft en positiv tillbakagång och låg år 2000 på liknande siffror som övriga utlandsfödda (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 83). En intressant aspekt kring invandrare och arbete är att de som fått jobb i tider av högkonjunktur har sämre ekonomiska tider fått gå från sina jobb i högre utsträckning än infödda.

Skillnader mellan antalet infödda och antalet invandrare finns även inom olika branscher. Byggbranschen är en sådan, här är överrepresentationen av infödda väldigt stor. Samtidigt är antalet infödda inom arbetsfältet personliga och kulturella tjänster väldigt få, där är det istället invandrarna som är överrepresenterade. Inom tillverknings grenen finns en stor del invandrare, något som delvis kan förklaras med den arbetskraftsinvandring som skedde på

1950 – 60 talen. Däremot verkar det som att människor från EU och Norden som för tillfället jobbar inom denna sektor försvinner och att människor från exempelvis Bosnien kommer till. Det är framförallt inom vård och omsorgssektorn som den största delen av invandrarna hamnar i. Framförallt är det kvinnorna som får jobb där men andelen män ökar också. Genomgående är att det är inom arbeten där inga särskilda krav ställs på yrkesutbildning som invandrarna återfinns (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 89). Intressant att titta närmare på är om en högre utbildning gör det lättare att få jobb? Enligt studier som integrationsverket har gjort visar det sig att så är fallet. Om en individ är gymnasieutbildad gynnar det honom/henne betydligt jämfört med om individen endast har förgymnasial utbildning. Om individen dessutom har eftergymnasial utbildning ökar detta även möjligheten att få ett arbete (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 88). Positivt måhända, men står jobbets krav i relation till individens utbildning? Svaret på denna fråga blir nej. Siffror visar att endast 39 % av utlandsfödda akademiker hade ett arbete som byggde på deras utbildningsnivå. Dessa siffror går att ställa i kontrast med individer födda i Sverige. Där hade 85 % arbete som motsvarade deras utbildning (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 93). Ytterligare ett problem med utlandsfödda akademikers möjligheter att få ett arbete visar sig även bero på var denne fått sin utbildning. Skillnaden mellan en utlandsfödd individs möjligheter att få jobb som utbildat sig i Sverige jämfört med om utbildningen skett utomlands är nästan 20 % mer för de förstnämnda (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 93). Ganska mycket negativ fakta hittills men det finns även små glädjeämnen. Ett samband går att finna i att ju längre tid individen befunnit sig i Sverige desto större möjlighet att individen får ett arbete som motsvarar utbildningen.

På senare år har arbetsmarknaden förändrats. Projektarbeten och tidsbegränsade arbeten är vanligare än för bara några år sedan. Är dessa ”nya” anställningsformer något som drabbar invandrare i högre grad än infödda? Det går inte att säga säkert men helt klart är att och i och med att det har gjorts förändringar i anställningsskyddet har detta lett till att behovsanställningar bland invandrade kvinnor har ökat. Jobben återfinns i regel inom kategorin okvalificerade jobb som exempelvis städning och vård. Provanställningar är något som även ökat, särskilt hos manliga invandrare. Positivt med detta är att de oftast leder till en fast anställning (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 99). Något som blir allt tydligare är att arbetsvillkoren för invandrare skiljer sig jämfört med infödda. De enformiga och fysiskt krävande jobben som genom åren lett till sjukskrivning och förtidspensionering bland infödda har inte försvunnit. Trots teorier att dessa jobb i allt högre utsträckning skulle

försvinna visar det sig att de fortfarande finns kvar. Det visar sig att utlandsfödda allt som oftast får sådana jobb i högre grad än infödda. I och med detta drabbas de även i allt högre grad av arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar än infödda (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 103).

En kort summering av det jag hittills tagit upp står det bortom allt tvivel att invandrare har det svårt att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden. Får de jobb så är det allt som oftast inom kategorin av arbete som inte kräver någon speciell yrkesutbildning. Invandrare drabbas även i allt högre utsträckning av arbetsskador än infödda. Problemen med utländska akademikers möjligheter att få ett jobb som motsvarar deras utbildning kvarstår och ser inte ut att minska. Det som jag tycker är intressantast och även ligger till grund för invandrarnas situation på arbetsmarknaden är vilka hinder som står i vägen för att en ökad integration på densamma ska ta fart. Följande text kommer att behandla det och får för läsaren stå som en introduktion till de hinder som utlandsfödda dagligen möter.

Det absolut största hindret för att öka invandrarnas tillträde till ett arbete är de bristande kunskaper och färdigheter i det svenska språket. Språket står även som ett hinder när individen väl fått ett arbete. Ofta tar det sig uttryck i oförmågan att kunna visa prov på sin yrkesskicklighet men kontakten med arbetskamrater blir också lidande och det gör att känslan av att befinna sig utanför växer sig stark. Vid en god tillgång på arbetskraft finns tendenser på att arbetsgivare höjer kraven på kunskaper i svenska till helt absurda nivåer som inte alls står i samband med de språkkrav som arbetet faktiskt kräver. Den utländska brytning som en individ bär med sig verkar i många fall tolkas som att personen ifråga inte klarar av det svenska språket. Detta är något som även drabbar andra generationens invandrare dvs barnen till de som invandrade på 1970 – 80 talen. Det verkar som att arbetsgivare i sina platsannonser använder sig av språkkrav som ett sätt att utestänga invandrare till arbetslivet. Klara fall av diskriminering kan tyckas men när det kommer till att bevisa något blir det svårare (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 127).

Undersökningar som integrationsverket gjort visar att svenskt näringsliv, både offentligt och privat, inte utnyttjar utländska utbildningar och yrkeserfarenheter på ett tillfredsställande sätt. Detta gäller framförallt utländsk yrkeserfarenhet. Det verkar vara genomgående att arbetsgivare betraktar utländsk kunskap utifrån var den har inhämtats. Ju längre ifrån den kommer desto mer skeptiska blir arbetsgivarna. Ett yrke som får stå som det goda exemplet är

läkarkåren. Här har det byggts upp en organisation som ska göra det möjligt för en utländsk läkare att snabbt kunna få tillträde till den svenska sjukvården (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 128). Utöver dessa hinder finns även andra orsaker till invandrarnas möjligheter att få tillträde till arbetsmarknaden. Dessa hinder något som ligger hos invandrarna själva och relativt lätt kan avhjälpas. Brist på referenser anges i integrationsverkets rapport som ett problem. En arbetsgivare vill gärna veta hur den sökande är som person eller hur han/hon gör sig i ett arbetslag. I regel finns det dock inte några referenser vilket gör att arbetsgivaren ställer sig tveksam till en anställning. Att skriva en meritförteckning kan ses som en banal sak. Men faktum är att även detta är något som ställer till problem för en invandrare som söker jobb. Boendesegregationen är något som även har betydelse när det gäller möjligheten att få jobb. I de områden som utlandsfödda i regel bor i med höga arbetslöshetssiffror finns inte det nätverk som är av betydelse när individer söker jobb. Där sådana nätverk finns fås tips om arbetstillfälle av någon granne men där få människor har jobb finns inte möjligheten till liknande tillfällen (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 129).

Ett hinder som invandrare själva inte kan göra något åt och som återfinns hos myndigheter som sysslar med arbetsmarknadsfrågor är strukturella hinder. En förklaring till strukturella hinder är organisationer och myndigheters arbetsätt. Problemet som integrationsverket ser det är att dessa myndigheter tycks anse att det är invandrarna som ska anpassas till arbetsmarknaden istället för det omvända. Just det synsättet blockerar effektivt myndigheterna att se sig själva som en del av problemet. Sverige ses ofta som något av byråkratins högborg där myndigheterna jobbar för sig och där budgetarna är strikt uppdelade. Ofta är det detta arbetsätt som hindrar att integration på arbetsmarknaden blir verklig. Resurser, kunskaper och erfarenheter har det aldrig saknats utan det är i regel stelbenheten i strukturerna som har varit det stora hindret. Integrationsverket menar även att föråldrade strukturer är ett problem som finns i hela samhället. I regel har dessa strukturer svårt att möta förändringar med nya tanke och arbetsätt utan lever kvar i det gamla (Integrationsverket, Rapport integration, s 129).

Etnisk diskriminering är något som är en nagel i ögat för politikerna som arbetar för en ökad integration. Problemet är att diskrimineringen är väldigt svår att bevisa. Det är föga troligt att en arbetsgivare öppet erkänner att han/hon diskriminerar någons ursprung, språkkunskaper osv. En ny lag som innehåller vilka åtgärder som ska tas mot etnisk diskriminering har enligt

många bedömare varit verkningslös. Anledningen till dessa slutsatser tros vara att det är få anmälningar som lett till fällande domar. Positivt är dock att antalet anmälningar har ökat samtidigt som förlikningarna blivit fler. DO (diskrimineringsombudsmannen) anser att detta är ett tecken på att lagen börjar få fäste bland invånarna i Sverige. Arbetsförmedlingarna är den myndighet som oftast kommer i kontakt med diskriminering. Vissa förmedlingar har upprättat planer på hur de skall bemöta detta men hos de allra flesta saknas en sådan strategi. I de fall som en arbetsförmedling misstänker diskriminering tar de helt enkelt på sig skygglapparna och låtsas som ingenting istället för att ta tag i saken. Detta kan ha orsak i beroendeförhållandet som uppstår mellan arbetsförmedlingar och arbetsgivare (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 130).

Exempel på sfi - projekt

De problem som svenska för invandrare (sfi) dras med har jag inte tagit upp som ett av integrationspolitikens problemområden. Partierna är eniga i att den inte fungerar som den är utformad i dagens läge och att den måste förändras. Jag vill istället visa på ett antal goda exempel där kommuner har arbetat fram fungerande metoder för att öka kunskaperna i svenska.

Modellen som Luleå använder sig av är halvtidsstudier i svenska och arbete den andra halvan. Halvtidsjobben baseras på önskemål från dem som anlänt till Sverige men även vad de tidigare gjort. Meningen är att det ska vara ett jobb som vilket annat precis som vardagen ser ut för andra arbetstagare. Praktikplatserna får inte vara på företag där permitteringar eller liknande skett. En viktig faktor är uppföljningen. Den kommunala vuxenskolan underrättar invandrarservice om frånvaro finns i undervisning eller praktik. Att rapportering sker kan ha stor betydelse för individen. Kanske är hon/han i behov av extra stöd. Men det fungerar även som en kontroll om det visar sig att någon inte vill arbeta. Extra samtal förs då med personen ifråga (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 64).

I Ale kommun är väntetiden från ankomst till arbetsmarknaden extremt kort, faktiskt bara två veckor. Alla nyanlända blir erbjudna en anställning där det ingår betald ledighet för studier i svenska. Flyktning mottagningen i Ale har märkt att de asylsökande lär sig svenska mycket snabbare. Det för även med sig det positiva att föräldrarna kan försörja sin egen familj utan att behöva gå på socialbidrag. Den kritik som framkommit menar att kostnaden hamnar på andra

ställen istället för på kommunen t ex försäkringskassan. Smolket i glädjebägaren har att göra med att privata företagare inte varit särskilt intresserade av att anställa asylsökande. Därför har i regel kommunen fått vara arbetsgivare (Integrationsverket, Rapport integration 2001, s 64).

Fittja är en förort där det har märkts tydligt vilka konsekvenserna blir av att svenska flyttar ut. Utvecklingen i språket blir klart lidande och integrationen minskar. Fittjaprojektet syftar till att erbjuda barn från treårs ålder plats i språkförskolor. Verksamheten som kallas språkomsorg håller på sex timmar dagligen. I samband med detta pågår svenskundervisning för mödrarna. I regel är språkförskolan det första mötet som utlandsfödda får med det svenska samhället. Mammastudierna för kvinnorna utgör grunden för fortsatta studier inom sfi. Utöver studierna i svenska får kvinnorna även lära sig hur det fungerar på t ex posten och affären (Integrationsverket, Rapport integration, s 64).

5. Partierna och problemområdena

Tanken om det öppna, rättvisa och demokratiska samhället är något som genomsyrar det svenska samhället. Men gäller detta alla? Är det inte så att människor dagligen utestängs från möjligheten till ett jobb eller till att få en bostad var de än önskar. Utlandsfödda människor är en grupp, mer än någon annan, som drabbas av detta. Vid undersökningen av partiernas integrationspolitik koncentrerade jag innehållet till tre faktorer: rätten till arbete och bostadssegregation och sfi. Partiernas åtgärder för att komma tillrätta med problemen skilde sig till viss del men huvudsyftet var densamma. Nämligen att uppnå en politik där alla människor har lika värde. Trots att det finns en medvetenhet så kvarstår problemen vilket jag har visat med att beskriva hur bostadssegregationen och arbetsmarknaden ser ut för utlandsfödda svenskar. Invandrarna möter hinder på arbetsmarknaden. Dels hinder som de med lite hjälp kan avhjälpa själva men även hinder som har att göra med samhället i stort. Den tilltagande bostadssegregationen som kanske främst är ett storstadsproblem men icke desto mindre är något som förhindrar att integrationen ökar.

Varför har inte integrationspolitiken lyckats trots partiernas intentioner? Efter att ha läst i respektive partis integrationspolitik och i integrationsverkets rapport så är det ingenting som jag direkt kan sätta fingret på. En ren spekulation är att Sverige aldrig riktigt varit förberedd på vilka problem som kan uppstå i samband med flyktingmottagande. När vi tog emot

arbetskraftsinvandringen på 1950 – 60 talen var det fråga om en helt annan sort invandring. Människor som kom från t ex Italien var på det klara med varför de kom till Sverige, de skulle arbeta. Däremot så har den flykting- och anhörig invandring som tog fart på 70 – talet kommit till på helt andra förutsättningar, nämligen att fly från krig och förföljelse. Även om intentionerna från Sveriges sida har varit de bästa så har det från början inte funnits någon färdig plan. Och när väl en plan har utformats så har den inte visat sig fungera. På senare år har integration dykt upp som nyckelord när det gäller invandrarfrågor. Förmodligen har den inte till fullo slagit ut så vi kanske måste vänta några år innan resultat börjar komma. Samtidigt tror jag inte att somliga partier har kunnat visa för sina väljare att integrationsfrågor är något som är viktigt att ta itu med. Detta syns till viss del på hur omfattande respektive partis integrationspolitik är. Moderaterna hade knappt en sida medan folkpartiet och socialdemokraterna fått ihop tjugofem gånger så mycket. Kanhända är resultatet i 2002 års riksdagsval en följd av detta.

6. Diskussion

Integrationsverket har som uppdrag ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål slår igenom i samhället. Meningen är inte att verket ensamt ska stå för insatser och därigenom bära hela ansvaret. Snarare skall de vara något av spindeln i nätet och agera som en samordnare när integrationsfrämjande åtgärder skall ske. Det är kanske här som en del av problemet ligger. Måhända borde det ligga mer på integrationsverkets bord att praktiskt utföra åtgärder. Namnet blir faktiskt en aning missvisande framförallt när jag har läst deras rapport från 2001 om integration. Jag trodde att det i den skulle stå om åtgärder och lösningar som verket arbetar för. Istället står det bara om hur det ser ut i nuläget. Samtidigt kanske det är integrationsverkets starka sida dvs att kunna agera övergripande och se på problemen som finns på arbetsmarknaden och bostadssegregationen med integration som huvudmål. För andra myndigheter t ex AMS (arbetsmarknadsstyrelsen) kommer kanske integrationsfrågorna lite i skymundan när det är andra mål som ska uppfyllas. För en återkoppling till partiernas integrationspolitik så är kristdemokraterna det parti som riktar den starkaste kritiken mot integrationsverket. De menar att verket helt enkelt bör avvecklas. Samordningsansvaret ska istället ligga på Regeringskansliet och dess olika departement.

Myndigheternas arbetssätt kan många gånger vara ett problem. Allt som oftast kommer människor i kläm mellan olika myndigheters regelverk. Invandrare, men även andra socialt

utsatta grupper drabbas extra hårt av detta. Myndigheterna i sig är oerhört komplexa och byråkratiska samt att ärendetiderna oftast är väldigt långa. I sin strävan att följa gamla arbetssätt glöms ofta människorna de är till för bort. Mer gränsöverskridande samarbete torde vara det optimala. Med föregående menar jag att myndigheter och institutioner i högre grad borde kunna se till helheten istället för att bara se till sin egen funktion. Goda exempel saknas inte vilket jag har visat med projekten inom sfi och arbetspraktik som vissa kommuner arbetat fram. Sådana insatser borde lyftas fram mer än vad som görs idag.

Positiv särbehandling är en åtgärd som kanske skulle göra det möjligt för utlandsfödda svenskar att få tillträde till ett arbete i högre utsträckning än vad som sker idag. Men vad står detta begrepp för egentligen? Ett citat från boken ”Positiv särbehandling i Sverige och USA” kanske gör att begreppen klarnar en smula *”Med positiv särbehandling avses i denna volym sådana åtgärder och program som medvetet syftar till att uppmuntra, hjälpa och ge fördelar åt individer eller grupper vilka anses ha blivit diskriminerade på arbetsmarknaden, vid antagningen till högskolor och universitet eller vid fördelningen av andra förmåner och resurser i samhället”* (Åsard 2000: 16). I det här stycket kommer jag inte att gå in på någon djupare förklaring kring positiv särbehandling eftersom det säkerligen skulle kunna rymmas en uppsats i sig. Jag nöjer mig med att konstatera att åtgärden eller begreppet är en het potatis bland våra forskare såväl som hos våra politiker. Sverige har under ett antal år haft en sorts positiv särbehandling, den har dock riktat in sig på frågor som rör kön och jämställdhet (Åsard 2000: 36). Åtgärden har varit lyckad eftersom kvinnorepresentationen har ökat inom ett antal områden, främst politiken (Åsard 2000: 37). De personer som inte anser att vi i och med denna insats tagit ett steg mot ett jämlikare samhälle tror jag personligen är lätttränkade. Boken ”Positiv särbehandling i Sverige och USA” tar dock upp ett antal problem som vi kan komma att ställa oss inför om åtgärden skulle komma att användas på etniska grupper. För det första finns kategoriseringsfrågan, med den menas att vi som invånare i Sverige skulle bli uppdelade i grupper och kategorier. I slutändan kanske detta skulle kunna uppfattas som ett hot mot den personliga integriteten. Det andra problemet är statistikfrågan, den innebär att statistik skulle behöva upprättas som baseras på vilken etnicitet människor tillhör. Avslutningsvis kommer vi till byråkratifrågan, det som åsyftas med detta är hur det skulle organiseras rent praktiskt. Är detta en fråga för en eventuell specialinrättad myndighet eller ska det läggas på kommunernas bord (Åsard, Runblom, Lindahl 2000: 324). Den stora frågan anser jag vara om Sverige är redo att införa positiv särbehandling för att öka utrikesfödda

svenskars möjlighet att få ett arbete? Lyckligtvis är det inte upp till mig att besvara ovanstående, möjligheten att prova torde dock finnas.

Bostadssegregationen, finns det någon lösning? Trots att det är ett problem tror jag att det är svårt att helt få bort den. Miljonprogrammet var när det startade ett väldigt bra sätt att bygga bort bostadsbristen och trångboddheten. Numera ses dessa områden som exempel på en misslyckad bostadspolitik där invandrare automatiskt placeras, men även själva vill bosätta sig i. Med tanke på att bostadsbyggandet i Sverige går lite trögt och de bostäder som byggs i regel riktar sig till höginkomsttagare ser jag inte någon lösning i att riva det gamla och bygga nytt. Kanske är det bara att acceptera att bostadssegregationen helt enkelt existerar och rikta integrationsåtgärderna mot arbetsmarknaden. Vid granskningen av partiernas integrationspolitik stod det klart och tydligt vad högerblocket såg var lösning på bostadssegregationen. De menade att bildandet av bostadsrättsföreningar och införandet av marknadshyror skulle minska segregeringen. Motståndare till detta använde sig av två motargument. För det första vilken bank lånar ut pengar till en arbetslös invandrare eller för den delen en arbetslös svensk och för det andra så är risken med marknadshyror att det bildas än större klyftor mellan A och B lag. Högerpartierna anser dock att marknadshyror skulle få den effekten att människor själv kan välja var de vill bo. Istället för att bo nära centrum eller i centrum för den delen kan individer välja att bosätta sig en bit utanför och på så sätt få billigare hyror. Detta skulle enligt högerpartierna leda till att fler infödda svenskar väljer att bosätta sig i områden där utlandsfödda svenskar bor och på så sätt skulle integrationen öka. I boken "den nya bostadspolitiken" redogör skribenten Karin Borevi för de tre senaste utredningarna som förekommit sedan 1970 – talet. I slutet av denna artikel kommer hon in på den så viktiga frågan "Vad kan och bör man göra åt boendesegregationen" (Borevi 2001: 322). Det hon har kommit fram till är att utredningarna genomgående tolkat bostadssegregationen som en fråga som inte är lätt att lösa. Utredningarna tyder också på en medvetenhet om att vanliga bostadspolitiska åtgärder inte förmår lösa problemet (Borevi 2001: 323). I den senaste utredningen från 1996 tycks emellertid de ansvariga för rapporten formulerat ett svar på artikelförfattaren Karin Borevi:s fråga. Lösningen som de ser det är att ta fram en handlingsplan som löper över olika politikområden och där medel skall kunna tas från respektive område. I och med att förslaget från utredningen förverkligades två år senare, blev inte bostadssegregation något specifikt problem för t ex Stockholm, Göteborg och Malmö utan den lyftes upp till regionalpolitisk nivå. Detta kan kanske bidra till en ökad

förståelse samt en ökad medvetenhet om att bostadssegregation är något som alla berörs av (Borevi 2001: 323).

Vad är då mitt personliga intryck av de svenska partiernas integrationspolitik? Tyvärr måste jag nog vara ganska tråkig, jag tycker inte att det är något som egentligen sticker ut.

Visserligen har moderaternas och folkpartiets förslag till språktester upplevts som kontroversiella och de har ju även fått stå ut med en hel del kritik angående dem. Framförallt har folkpartiet fått stå i skottgluggen och blivit anklagade för främlingsfientlighet osv.

Samtidigt är det oerhört viktigt att partierna vågar föra fram djärva åsikter. Även om dessa åsikter inte stämmer överens med våra värderingar kring integrationspolitik så måste debatten starta någonstans. Socialdemokraternas syn på bidrag har i alla tider fått hård kritik från högerpartierna. Därför var det intressant att de menar att det är dags att börja ställa krav på invandrare om de skall få bidrag. De menar att en motprestation är helt riktig att kräva om bidrag ska få kvitteras ut. Återigen vill jag återkomma till det som jag inledde denna sammanfattning med, men med en lite annan vinkel. Det handlar om omfattningen av partiernas integrationspolitik. Moderaternas minst sagt tunna ”åtgärdsrapport” kanske fick återverkningar i deras katastrofala riksdagsval år 2002. Invånarna i Sverige kanske känner att integrationen av invandrare är något att ta på största allvar och detta var något som moderaterna inte lyckades ta fasta på.

7. Sammanfattning

Enligt miljöpartiet har det inte funnits några lämpliga strategier för att ta itu med integrationsfrågor. Emellertid stod de bakom propositionen kring integrationspolitik som socialdemokraterna presenterade år 1997. Dock ansåg partiet att ett integrationsverk inte skulle leda till ökad integration men de menar att när verket nu är igång varför inte nyttja det. De viktigaste byggstenarna i integrationsprocessen är enligt miljöpartiet bostäder, språk och arbete. Vad gäller bostadssegregationen vill partiet för att förhindra densamma att det byggs hyresrätter på orter där invandrare inte tas emot. Att nå godkända språkkunskaper ska inte innebära bestraffning enligt miljöpartiet. Ett arbete är för partiet möjligheten till ökad integration. Utav detta kommer att AMS ska få större budget för åtgärds paket. Men det är även viktigt att studievägledare och arbetsförmedlare får större kunskap om andra kulturer. Centerns idé kring integrationspolitik är att det ska var en del av alla samhällsområden. För att få bort bostadssegregationen anser de att ett mer blandat boende är lösningen. Det är då främst

genom att införa marknadshyror och bildandet av bostadsrättsföreningar som detta ska uppnås. Centern har arbete som det främsta integrationsmedlet. Partiet har tagit fram en trappstegsmodell i fyra nivåer. Den ska följa invandraren från ankomst vid första steget till fullständig integration i det fjärde. Centern menar att långa handläggningstider vid uppehållsansökan är förödande för asylsökande. Dessa bör kortas ner. Bidrag ska enligt centern kunna sänkas om en individ inte deltar i åtgärdsprogram. Kristdemokraterna är noga med att påpeka att integration är detsamma som assimilation. Det svenska språket är en väsentlig beståndsdel för att öka integrationen. Sfi bör enligt kristdemokraterna göras mer flexibelt samt att en samordning mellan sfi och arbetspraktik skulle förbättra invandrarnas möjligheter att lära sig svenska. Bostadssegregationen ska motverkas genom ett mer blandat boende. Regeringen ska därför underlätta för människor som vill bilda bostadsrättsföreningar. Kristdemokraterna ser arbete som viktig för ökad integration. Därför kan de tänka sig skattelättnader för hushållsarbete för att invandrare ska få möjlighet att komma in på arbetsmarknaden. Men partiet ser även att förändringar i arbetsrätten bör göras för att möjliggöra praktik och lärlingsplatser. Folkpartiet ser integrationspolitiken som misslyckad. De menar att Sverige använt sig av en ”ta hand om” modell som på intet sätt förbättrar situationen. Arbete är även för folkpartiet den viktigaste beståndsdel för ökad integration. Folkpartiet menar att det bl a är inom sektorn service- och tjänsteyrken som arbeten bör göras tillgängliga. Skatter och avgifter för egenföretagare bör sänkas så att fler ser den möjligheten som en väg ut ur arbetslöshet. Förändringar av arbetsrätten bör också ske menar folkpartiet. T ex bör provanställning utökas från dagens sex månader till tolv månader. Sfi bör även förändras, denna förändring ska var i form av att språkundervisning varvas med arbetspraktik. Folkpartiet anser att det bör finnas privata alternativ till sfi i stället för att det som idag drivs i kommunal regi. Bostadssegregationen kan enligt folkpartiet brytas om människor får möjlighet till att äga sin egen bostad. Det är genom att en ökad blandning av upplåtelseformer sker som segregationen kan brytas. För moderaterna är grundidén i deras integrationspolitik att människor ska växa av egen kraft. De har ett antal konkreta förslag som säger bl a följande: tillfälligt arbetstillstånd ska ges till den som söker asyl, bidrag skall utformas som lån, kvalitén på sfi måste bli bättre, ett läsförståelseprov i svenska är något som ska ingå i språkkunskaperna. Moderaterna menar även att människor ska kunna stå för sin egen försörjning. Genom lättnader i skatte- och bidragssystemet möjliggörs detta. Socialdemokraterna menar att människor ska ha samma rättigheter och möjligheter oavsett var de kommer ifrån och vad de gjort tidigare. Vidare anser de att ett ökat samarbete mellan t e x försäkringskassan och socialtjänst måste bli bättre för att hindra att människor slussas runt

utan att bli hjälpta. Riktade utbildningar till yrken som det idag är brist på arbetskraft ses som exempel på att öka integrationen. Socialdemokraterna menar att det på arbetsplatser med mer än tio anställda ska finnas särskilda mångfaldsplaner detta för att förhindra diskriminering och trakasserier. Partiet anser att hemspråksundervisningen är en resurs som måste tas tillvara därför är det viktigt att den stärks. När det kommer till bostadssegregation menar socialdemokraterna att detta förhindras genom att allmännyttan förstärks och att hyresgästerna får större inflytande. En idé är att hyresgästerna ska kunna bli delägare i allmännyttan. Kommunerna är även viktiga för att motverka segregation. Med hjälp av detaljplanerna kan de styra vilka upplåtelseformer som ska byggas. Vänsterpartiets recept mot segregation är att politiken måste motverka klassamhälle. Partiet har tagit fram några viktiga åtgärder som enligt partiet ska öka integrationen. B l a ser de individanpassad sfi, aktiv social bostadspolitik och allas rätt till arbete med lön att klara sig på som viktiga förutsättningar. Den främsta integrationsfaktorn enligt vänsterpartiet är att det krävs full sysselsättning för alla.

Syftet med miljonprogrammet var att bygga bort den bostadsbrist och trångboddhet som rådde i Sverige sedan en tid tillbaka. I början av 1990 – talet skedde ett antal förändringar som kom att öka bostadssegregationen t ex försämrade subventioner, allmännyttan såldes delvis ut osv. Men politiska beslut är inte hela sanningen bakom bostadssegregationen. Även bostadsföretagens agerande spelar in. Det finns frivillig och ofrivillig segregation. Frivillig segregering är t ex när människor med hög inkomst bosätter sig i områden där andra med höga inkomster bor. Den ofrivilliga segregationen syftar till att människor som flyttat till ett utsatt område har svårt att ta sig därifrån. Viktigt att komma ihåg är att invandrar själva kan bosätta sig bland miljonprogrammets höghusområden släkt och vänner. Infödda svenskar som flyttar in till dessa förorter har i regel högre genomflyttning än utlandsfödda svenskar. Det är framförallt i Göteborg, Stockholm och Malmö som bostadssegregationen märks tydligast, men den finns även på andra mindre orter. Att människor har mer pengar syns extra tydligt på bostadsmarknaden. Områden med höginkomsttagare blir fler. Konsekvenser av segregationen kan bli att även skolor blir mer segregerade. Arbetslösheten är något som drabbat utlandsfödda mer än någon annan grupp. Statistik visar på att 13 % av utlandsfödda är arbetslösa jämfört med 3 % av infödda svenskar. Skillnader vad gäller arbetslöshet finns även beroende på vilket ursprungsland individer kommer ifrån. T ex så är människor från asiatiska och afrikanska länder arbetslösa i högre utsträckning. Utlandsfödda hamnar till stor del inom yrkeskategorin vård och servicen och arbeten som inte kräver någon speciell yrkesutbildning. Högre utbildning visar sig oftast leda till ett arbete. Ju högre utbildningsgrad desto större

chans till ett jobb. Desto sämre blir resultatet om tittar till utlandsfödda svenskars möjligheter att få jobb inom det yrke som de utbildat sig till. Siffror visar på endast 39 %. Skillnader förekommer även på var utbildningen skett. Tendensen är att arbetsgivare blir mer skeptiska ju längre ifrån Sverige människor utbildat sig. Bland de enformiga arbetena som var förväntade att försvinna återfinns en stor del utlandsfödda svenskar. detta drabbas de även i högre grad av arbetsrelaterade olyckor och sjukdomar än infödda svenskar. Det absolut största hindret för tillträde till arbetsmarknaden är oftast språket. Vid god efterfrågan på arbetskraft verkar det som att arbetsgivarna höjer kraven på språkkunskaper. Utländsk brytning ses ofta som att inte individen ifråga behärskar svenska nog bra. Det svenska näringslivet verkar enligt undersökningar vara dåliga på att utnyttja utländska utbildningar och yrkeserfarenheter. Hinder som invandrarna själva kan göra något åt handlar om referenser, meritförteckning osv. Myndigheternas arbetssätt pekas ut som ett stort hinder. arbetssätt och rutiner kommer människor i kläm i byråkratin. Etnisk diskriminering är svår att bevisa men DO har märkt en ökning av anmälningar. Dessa har dock inte lett till så många fällande domar men förlikningarna har ökat. Många arbetsförmedlingar saknar strategier för att ta itu med fall där etnisk diskriminering misstänks.

Litteraturförteckning

Böcker:

Borevi Karin (2001), Bostadspolitiken och frågan om boendesegregation. Anders Lindbom (red) *Den nya bostadspolitiken*. Umeå: Borea bokförlag. ISBN 91 89140 17 6

Hylland Eriksen Thomas (2002), *Ethnicity and Nationalism*. Pluto press: USA. ISBN 0 7453 1887 8.

Lundh Christer & Ohlsson Rolf, *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*. Stockholm: SNS Förlag. ISBN 91 7150 729 9.

Stadin Kekke, Stormaktstiden. Hans Albin Larsson (red) *Boken om Sveriges historia*. Stockholm: Forum. ISBN 91 37 11484 0.

Åsard Erik (2000), Positiv särbehandling i Sverige och USA. Erik Åsard och Harald Runblom (red) *Positiv särbehandling i Sverige och USA*. Stockholm: Carlssons förlag. ISBN 91 7203 938 8.

Integrationsverket (2001), *Rapport integration 2001*, Norrköping, ISBN 91 89609 08 5

Socialstyrelsen – rapport 1999:6 (1999), *Mångfald, integration, rasism och andra ord*, ISBN 91 7201 340 0

Internetkällor:

<http://www.centerpartiet.se/templates/infosida.asp?id=2037> (2002-11-06)

<http://www.folkpartiet.se/fp/pdf/integrationspolitik.pdf> (2002-11-06)

http://www.kristdemokrat.se/print.asp?Article_id=2732 (2002-11-06)

<http://www.moderat.se/includes/print.asp?ArtID=2747> (2002-11-06)

http://www.mp.se/templates/template_83.asp?number=30188 (2002-11-06)

<http://www.socialdemokraterna.se> (sökord: integrationspolitiskt program) (2002-11-06)

<http://www.vansterpartiet.se/cs-media/up/uploads/000008255/integ.pdf> (2002-11-06)

